

הוצאו להורג בפומבי - ועתה מחפשים את קברם

פ עילות מיסתורית ניכרת לאחורונה מסביב בניין בית-הספר פלסטין, ליד חוף-ימה של עזה, מצפון לשכונה העותית אל-רימאל. מדי פעם מגיע למקום טרסקור, נהוג בידי ישראל, ההופך את תלוליות החול שבקרבת בית-הספר. אנשי החברא קדישא הצבאית של צה"ל הולכים בעיקרו תיו, כשהם גוברים בתלוליות-העפר.

בשבועות האחרונים כבר חדל הטרסקור לחרוש מסביב לבניין רחב-המירות של בית-הספר. אולם מדי פעם מגיעות למקום קברי צות'אנשים, החופרות כל פעם באתים, ב-איזור אחר.

רק מעטים מבין תושבי-עזה יודעים את הסיבה האמיתית לעבודת-החיפוש הקדחתית. מסביב לבית-הספר. הם יודעים שהאוצר אחריו מחפשים החופרים אינו אלא שרידי עצמות - שרידי-גופותיהם של אנשי ה- מחלקה הערבית של הפלמ"ח, שנקברו ב- מקום לפני 20 שנה.

בבית-הקברות הצבאי בהר-הרצל, ירוש- לים, ניצבות שתי מצבות, הנושאות את שמותיהם של עזרא עפגין ושל דוד מזרחי. אולם אלה הן מצבות סימליות בלבד, שנועדו לתת לבני-משפחותיהם מקום לעלות אליו, לככות לידו את בניהן. מתחת למצבות לא טמון דבר.

★ ★ ★

ר ק בשנת 1956, כשרצועת-עזה נכבשה לראשונה, במיבצע-הדש, נעשו נסיונות לאתר את מקום-קבורתם של השניים. פינקסי בית-הכלא בעזה שנתפסו, כללו רשומים על תפיסתם של השניים. היה זה קצין-המשטרה דאז, שלמה בן-אלקנה, שניסה לאתר את מקום הקבורה.

שניקרו את עינו, סיפר את כל הירוע לו על הפרשה: "אני זוכר כי בסוף 1948, בשעת הימצאי בתחנת-המשטרה, הביאו חיילים מצריים שני יהודים וערבי, כשעיניהם קשורות. הם שמו אותם בכלא. לאחר מכן נודע לי מפי ה- חיילים המצריים, כי סיבת הבאתם של ה- יהודים היתה, כי רצו להרעיל את מי- השתייה של הצבא המצרי.

"אותו זמן שימשתי כנהג מכונית-חקירות בעזה. לאחר זמן קצר נודע לי, כי הורכב בית-משפט צבאי מצרי לשפוטם, כשברא- שו סגן-האלוף המצרי חסן הישמת. ביום ישיבת בית-המשפט היה לי חופש ולכן הלכתי להקשיב למשפט.

התגלית הגדולה

"הדו-עיוני הביא אותה"

"בית-המשפט דן אותם למות בירייה. שמעתי את אחד היהודים אומר לשופט: ממך לאוהים, יא שייך, אני נקי. אחר כך החזירו אותם לכלא. שלושה ימים לאחר מכן, בשעות אחר-הצהריים, הלכתי ל- שכונת-רימאל. ראיתי אנשים עומדים ב- קרבת בית-הספר והכנתי ממה שאמרו ש- המצרים בעזה, מוציאים להורג יהודים. עמדותי לראות. כעבור חצי שעה בא כמאל בסמה עם מנהל הכלא בעזה, האשם בכר, ואיתם שני היהודים והערבי שהיו כבולים בידיהם וברגליהם.

"לקחו אותם לצד צפון, ליד המקום בו עומד עתה בית-הספר פלסטין. היו שם מספר חיילים מצריים מוויינים. העמידו אותם כשפניהם לצפון וירו בהם מספר כדורים. כעבור דקות קצרות קברו אותם.

★ ★ ★

ה משפחות השלימו עם גורל-יקירי-הן, נואשו מן התקווה לגלות את קברם. אולם לאחר מלחמת-ששת-הימים, שוב נעזרה תקווה זו. הפעם, מצאו בני-המשפ- חות סיוע בדמותו של מי שהיה מפקד המחלקה הערבית של הפלמ"ח, ירוחם כהן. ירוחם ראה בגילוי מקום קבורת שני לוחמיו עניין חיוני, וחוב של כבוד של תאומה לחלליה.

נוכח הצלחותיו של שלמה בן-אלקנה, בגילוי קברות נעלמים אחרים, היה זה רק טיבעי שיפנו אליו, בניסיון לגלות את קברם של עפגין ומזרחי.

אולם בן-אלקנה לא שש למשימה החדשה. הוא השיב בסירוב לבקשה וטעמו עימו: מאחר ואיש מעדי-הראייה לא יכול ל- הצביע על המקום המדוייק בו הוצאו ה- שניים להורג או בו נקברו - לא ראה מקום להתחיל בחפירה לגילוי מקום קברם. סביר להניח כי בעת בניית בית-הספר לא הועברו הגחיות מהמקום ומכאן ש- שרידיהן עדיין נימצאים שם. אך גם כיום לא הייתה מעז לעסוק בחפירה - זאת מאחר ואין בידי כל נתון בו אוכל להס- תייע, ושיצביע היכן להתחיל, וכל זאת, מבלי להצביע על הרעש וההשכלות הפולי- טיות האפשריות, ועל התעמולה העוינת של המחנה הלאומי הערבי שיתעורר עקב הריסת בית-הספר פלסטין עלידינו.

"לצערי, ממשיך בן-אלקנה, עלינו ל- גנוז פרשה זו מבחינת האפשרויות של גילוי מקום-קברם. הדבר היחיד הניתן ל- היעשות הוא - להנציח את זיכרם על טבלת-נחשת, בבית-הספר פלסטין - אך מסופקני אם עתה הזמן המתאים לכך. סירובו של בן-אלקנה לא ריפה את ידי- המשפחות. הן פנו למשטרה, וזו מינתה את אישה-משטרה ארמנו לוי, שינסה לאחר את מקום הקבר.

סגן דוד מזרחי

סגן עזרא עפגין

הוא חקר כמה אנשי-משטרה פלסטינים, שגויירו ברצועה וזכרו את הפרשה. את תיק הכשפט עצמו לא ניתן לאתר. איש מבין אלה שהיו מעורבים בפרשה לא היה מוכן לדבר. אולם כולם הצביעו על החורשה שמצפון לשכונת אל-רימאל, כעל המקום בו נקברו השניים. ב-1956 לא היה החורש קיים עוד. עזיו הועלו באש. האדמה במקום יושרה, ובמקום הנתוסס בניין בית-הספר פלסטין. לפני שנעשו נסיונות לחפש במקום, נטשה ישראל את רצועת-עזה. העדות המוסמכת ביותר היתה זו של דרויש חמאדה, שטר פלסטיני מספר 99 ברצועה. חמאדה שיתף פעולה עם שילטר-נתי-ישראל, בתקופת הכיבוש של 1956. עם הנסיגה, נלקח לשטח-המדינה,

השניים יצאו למשימתם בלילה של ה-22 במאי 1948. למחרת, בבוקר ה-23 במאי, הם נתפסו בתוך מתנה צבאי מצרי, בשעה ש- ניסו, לדברי עדי ראיה, "להרעיל בארות". חייל מצרי העיד, כי ראה את השניים מרי- קים את תוכנה של מימיה לתוך באר-מים, כשטח המתנה הצבאי המצרי. איש לא ידע אז מה עלה בגורלם של שני אנשי-המודיעין. רק חודשים מספר ל- אחר מכן התברר כי שני הצעירים, בני ה-21 - שהאחד מהם, דוד מזרחי, השאיר ב- רחובות אשה ובת פעוטה - הוצאו להורג על-ידי המצרים בירייה - אחרי שנמצאו אשמים ב"הרעלת-בארות ברצועת עזה."

השניים - דויד מזרחי ועזרא עפגין, כלולים ברשימה הרשמית של הרוגי-המל- כות, שפורסמה רק לאחרונה על-ידי משרד- הדואר דוקא - לרגל הוצאתו לאור של בול הרוגי-המלכות. רק מעטים יודעים על פרשת-מותם. בוד- דים יותר יודעים את פרשת מיבצע-המיוחד במוינו, שהביא להוצאתם להורג על-ידי ה- מצרים, ימים מספר לאחר הקמת-המדינה. כי עד לזמן האחרון היתה זו אחת הפרשות הסודיות והכמוסות ביותר בתולדות-צה"ל. דוד מזרחי ועזרא עפגין היו חיילי ה- מחלקה הערבית של הפלמ"ח. מזרחי היה תימני משכונת שערניים ברחובות; ואילו עזרא עפגין, בן למשפחה מראשון-לציון, היה חבר קיבוץ אפיקים. במאי 1948, זמן קצר לאחר פלישת ה- צבא המצרי לארץ, נשלחו השניים במשימה מודיעינית מיוחדת במינה - אל לב רצועת- עזה, שנתמסה אז בידי מצרים. השניים התחפשו לערבים, לבשו עכאות